

Aftenposten 11/2-52

100112

les Malmen fra Narvik bragte Norge i forgrunnen i 1940

Som et supplement til gårdsdagens brede fremstilling av krigsbegivenhetene i Norge 1940 gjengir vi dette Reuter-telegram:

London, 10. desember.

(NTB - Reuter.) En plan som gikk ut på å marsjere gjennom det den gang nøytrale Norge og Sverige i 1940 for å komme finnene til unnsetning mot sovjet-russerne, ble godkjent av det øverste allierte krigsrådet femte februar 1940, men ble aldri tatt i bruk, fremgår det av den offisielle britiske beretningen om felttoget i Norge.

Planen gikk ut på at det skulle settes inn to eller flere allierte brigader i Finland. Hovedstyrken skulle settes iland i Narvik og rykke frem langs jernbanen til Kiruna, Gällivare og til Luieå.

12. mars godkjente den britiske regjeringen en plan om å isende frivillige styrker til Narvik, men samme kveld overgav finnene seg. To dager senere kom den britiske regjeringen til at de allierte planer ville møte reguærl motstand i Norge og Sverige og kanskje drive dem i armene på Tyskland slik som situasjonen hadde utviklet seg. I denne oppfatningen fikk Storbritannia Frankrikes motvillige tilslutning, opplyser forfatteren dr. T. K. Derry.

CHURCHILL FREMTVANG MINELEGGING

Med regjeringskiftet i Frankrike som bragte Reynaud til makten 21. mars, ble imidlertid kravet om aksjon tatt opp på nytt. Det ble nå besluttet å løse problemet med å hindre malmtransporten sørover fra Narvik ved å minelegge leden for å drive fiendens skip ut av norsk territorialfarvann. Derry opplyser at passasjen gjennom norske kystfarvann var et konstant problem for det britiske admiraltet fordi det representerte en lekkasje i blokaden som gav den tyske kystflåten en konstant beskyttelse. Det tyske departementet for økonomisk krigføring mente forøvrig at Tyskland ikke kunne fortsette krigen mer enn et år, hvis malmtilførselen tok slutt. Det er klart at disse forhold gav de allierte gode grunner for å stille Norge i forgrunnen for sine strategiske beregninger, fremholder Derry.

Før det var gått en måned etter krigens utbrudd hadde Churchill i egenskap av kommanderende admiral fått presset regjeringen til å gi ham tillatelse til å minelegge leden på noen punkter nord for Bergen, men den gang håpet man fremdeles at handelsavtalene som var inngått med de skandinaviske landene kunne føre til en betraktelig reduksjon i eksporten av svensk jern til Tyskland. Sjetten januar kulminerte denne rekke av begivenheter i et forsøk på å sikre de norske territorialfarvann ved diplomatiske henvendelser der man pekte på at de ble brukt av tyske undervannsbåter som torpederte britiske skip.

Derry fremholder at hele spørsmålet om alliert aksjon i Skandinavia ble komplisert av Sovjet-Unionens angrep på Finland. Da finnene til å begynne med hadde heil med seg på fronten, håpet man fremdeles at de skandinaviske land ville fortolke sitt medlemskap i Nasjonenes Forbund dit hen, at de ville tillate allierte styrker å la sine territorier bruke som gjennomgangsområder for allierte styrker for å hjelpe finnene. Resultatet ble en rekke langvarige diplomatiske forhandlinger. Både Norge og Sverige var grepet av et oppriktig ønske om å hjelpe finnene på alle måter så lenge det ikke betydde at de selv ble trukket inn i krigen. De stod imidlertid fast på at de ikke ville tillate en slik gjennommarsj, selv ikke om styrkene var forkledd som frivillige, hverken for å hjelpe til å bevare Finnlands uavhengighet eller for å beskytte sine egne områder mot et mulig russisk fremstøt mot de svenske malmfeltene eller havnene i Nord-Norge.

NORSKE SIVILE MYNDIGHETER UREALISTISKE

Storbritannia kunne ikke ha forsvart Norge i det lange løp, sier dr. Derry.

Forfatteren, som ikke har mye rodt å si om det britiske etterrettingsvesenets arbeid i Norge, kritiserer også det britiske kommandosystemet, og fremholder at den militære samordningskomiteen og selv krigskabinetet blandet seg unødig og ofte ganske plutselig inn i felttogets detaljmessige utførelse.

Derry fremhever at felttoget i Norge var den første større oppgave de britiske militære styrker ble satt på siden 1918 og alle militære kommandoelementer ble stilt på prøve.

Det heter ellers at Norges holdning til Storbritannia var noe reservert — noe som i en viss grad skyldtes en mistanke om at Storbritannia lenge hadde manøvrert for å trekke Norge inn i krigen. Altmark-affæren kunne tjene til å styrke en slik oppfatning, heter det.

Disse følelser utviklet seg naturlig til indignasjon da den norske øverstkommanderende, general Ruge, og andre så hvor langsomt og uorganisert landssettingen av britiske tropper foregikk. Det kan kanskje betegnes som løynfallende i hvilken grad deres (nordmennenes) egne styrker kom til kort, men det var i hvertfall ikke uten hjelp for deres kampmoral at vår innstilling ikke bara led under en åpenbar mangel på velvilje, men grenset til mistenksomhet.

Derry betegner de norske sivilmyndighetene som «uorganiserte og urealistiske» etter britiske mål. De innførte ingen restriksjoner på sivile bevegelser eller sivile kommunikasjoner og hjalp på denne måten ubevisst fiendens etterrettingsarbeid eller sabotasje.

De britiske flåteoperasjoner i bevarningen av felttoget tok mer sikte på å hindre tyske tunge marineenheter i å bryte seg gjennom til Atlanterhavet enn å sikre de norske havnene.

England ville ha tyskerne inn i Norge for å oppheve den tyske blokaden.

Stor gårdsbrann i Eidanger igår

Brannbilen kom ikke frem tidnok på såpeglatt vei

Fra Aftenpostens korrespondent.

Porsgrunn, 10. des.

Ved 3.30-tiden natt til onsdag brøt det ut brann på Traaholt gård, Levolden i Eidanger. Hovedbygningen, bryggerhuset og staburet ble helt ødelagt. Det lyktes heller ikke å redde innboet, men derimot fjøset og husdyrene. Ingen mennesker kom til skade, men 10 ble husville.

Brannen ble oppdaget ved at en 13 år gammel pike våknet ved at hun syntes noe knitret. De to familler i huset kom opp i en fart og fikk varslet brannvesenet i Porsgrunn. Men brannbilen klarte ikke å ta seg opp gårdsveien til huset på grunn av såpeglatt is. Bygningen var da i full fyr. Man måtte transportere en motorsprøyte frem til det brennende hus med hest. Derved gikk verdifull tid til spille.

Den brente hovedbygning bestod av to etasjer fra omkring århundreskiftet. Eiendommen tilhører bokholder Arthur Jørgensen. Huset var ikke fullverdiforsikret. Brannårsaken er ennå ikke oppklart.

les
ka-
tene
sitt
best
Øst-
livet
r noe
nes-
Den
ad og
ad
t
e
ad-
dde
tre-
em-
gens
lin-
atte
Re-
ris-
at
det
un-
for-
lutt
(v)
fla-
inst
at
Re-
re-
på
em-
gen.
t
r
et i
til
ern-
mer
dige
ge i
er
den
tyr,
blir
råd
at
ær
ek-
let
ilet
an-
Det
har
ved
na-
til
gn-
rn-
er.